

Informácie o rizikách

S obchodovaním na finančných trhoch sú spojené riziká, ktoré môžu negatívne ovplyvniť výšku majetku investora a ovplyvniť výnos jeho investície.

Všeobecné riziká

Menové riziko

Na všetky finančné nástroje, ktoré sú denominované v inej mene ako je domáca mena investora sa vzťahuje riziko zo zmeny kurzu príslušného menového páru a tým znehodnotenia domácej meny investora. Takáto zmena môže mať za následok zníženie hodnoty majetku investora po prerátaní na domácu menu.

Kreditné riziko

Hrozí, že protistrana obchodu nebude schopná splatiť svoje záväzky voči druhej strane vo forme dividend, úrokov, splniť povinnosti vyplývajúce z povahy finančného nástroja či finančne vysporiadať obchod. Ohodnotenia výšky rizika emitenta zverejňujú ratingové agentúry či iné analytické subjekty pôsobiace na trhoch.

Trhové riziko

Riziko spojené so zmenou trhovej ceny, výmenných kurzov a likvidity finančného nástroja na trhu. Za zmenu trhových cien môže hlavne ponuka, dopyt a očakávania investorov po finančnom nástroji. Na trhovú cenu významne vplývajú aj investičné predpoklady analytikov, výsledky spoločnosti, ekonomické výsledky krajiny a pod.

Riziko likvidity

Na málo likvidných trhoch prípadne pri málo likvidných finančných nástrojoch hrozí, že investor finančný nástroj nebude môcť predať, pretože nemusí existovať dopyt, ktorý by splňal ponukovú požiadavku investora. Vtedy sa predaj finančného nástroja nemusí uskutočniť.

Riziko inflácie

Znehodnotenie meny a tým aj majetku investora.

Úrokové riziko

Riziko zo zmeny úrokových mier na finančných trhoch a úrokových sadzieb určovaných subjektami, ktoré riadia menovú politiku krajiny. Výška úrokov ovplyvňuje investičné možnosti a u niektorých finančných nástrojov spôsobuje zhodnotenie a u iných stratu.

Riziko krajiny

Regulátor, organizátor trhu či legislatívne podmienky štátu príslušného trhu má svoje pravidlá pre obchodovanie s finančnými nástrojmi. Takto môže byť obchodovanie s nimi obmedzené či dokonca znemožnené.

Riziko spojené s maržovým obchodovaním

Obchodovanie s využívaním pákového efektu, umožňujúceho maržové obchodovanie, nesie so sebou riziko niekoľkonásobne vyššej straty, ktorá sa znásobuje podľa využitej páky. Úver, ktorý využil investor na nákup finančných nástrojov musí byť krytý časťou majetku (udržiavacie požiadavky, resp. marža či kolaterál), podľa požiadaviek brokera prípadne kontrolného orgánu resp. organizátora trhu, burzy. Ak táto podmienka nie je splnená broker môže pristúpiť k predaju niektorých finančných nástrojov tak, aby bol poskytnutý úver pokrytý majetkom, pričom investor tak môže zaznamenať stratu.

Riziko spojené s obchodovaním na krátko (short sale)

Pri obchodovaní na krátko (tzv. short sale), pri ktorom si investor najskôr zapožičia finančný nástroj a následne ho predá na trhu, očakáva pokles ceny na ktorom môže zarobiť pri spätnom odkúpení finančného nástroja. V tomto prípade pri raste ceny, v neprospech investora, môže dôjsť k neobmedzenej strate, pretože maximálna hodnota finančného nástroja nie je obmedzená. Minimálna hodnota finančného nástroja je obmedzená nulou. S týmto rizikom je spojené aj s riziko likvidity, pretože na trhu nemusí byť dostatočný objem finančného nástroja s ktorým je možný tzv. predaj na krátko.

Riziká vyplývajúce z denného obchodovania

Realizácia vyššieho počtu denných obchodov je vhodná len pre investora, ktorý má dostatok finančných prostriedkov a investičných skúseností, pretože pri denných obchodoch môžu investorovi výrazne vzrásť náklady za ich realizáciu, pričom takéto obchodovanie nemusí priniesť očakávané výsledky.

Riziká pri podávaní pokynov

Pri podávaní pokynov si investor musí uvedomiť ich riziká. Limitný pokyn nesie síce so sebou možnosť realizácie za požadovanú cenu, no nesie so sebou riziko, že pokyn nebude realizovaný, pretože za uvedenú cenu nemusí existovať ponuka resp. dopyt. Market pokyn umožňuje realizáciu za aktuálnu trhovú cenu, no neumožňuje limitovanie realizačnej ceny. Investor pri ňom akceptuje ponukovú resp. dopytovú cenu, pričom táto cena nemusí byť pre investora výhodná.

Riziká spojené s jednotlivými finančnými nástrojmi

Akcia

Vlastník akcie (akcionár) vlastní podiel na majetku emitenta (spravidla akciovej spoločnosti) za čo mu prináleží podiel zo zisku vo forme dividendy a právo zúčastňovať sa na riadení spoločnosti hlasovaním na valnom zhromaždení. Výnimkou sú prioritné akcie, ktoré zabezpečujú vlastníčkovi dividendu, ale neumožňujú hlasovanie na valnom zhromaždení.

Kreditné riziko

V prípade ak výsledok hospodárenia spoločnosti bude strata, alebo riadiace orgány akciovej spoločnosti rozhodnú o tom, že spoločnosť nebude vyplácať dividendu, nebude investorovi vyplatený jeho podiel na zisku spoločnosti.

Trhové riziko

Nepriaznivé hospodárske výsledky, výhľady a očakávania spoločnosti či analytikov môžu spôsobiť pokles resp. nárast trhovej ceny akcií spoločnosti. Na trhovú cenu majú vplyv aj ekonomické ukazovatele pre vybrané sektory hospodárstva, ktoré sa hospodársky dotýkajú činnosti spoločnosti.

Riziko likvidity

Na málo likvidných trhoch prípadne pri málo likvidných akciách nemusí byť na trhu dostatočný dopyt aby mohol investor vlastnené akcie predať, resp. spätne nakúpiť, pri predaji na krátko. Nízky dopyt po akciách často znižuje aj ich trhovú cenu, pretože investori sú ich ochotní predávať lacnejšie.

ETF (Exchange-Traded Fund)

Cenný papier, ktorý kopíruje vývoj indexov, komodít, akciových košov či dlhopisov. Je to forma vlastníctva na majetku špecializovaného fondu, ktorí sa snaží kopírovať vývoj trhu podľa jednotlivých odvetví hospodárstva a služieb.

Kreditné riziko

Dividendy plynúce z vlastníctva ETF nemusia byť vyplácané, pretože sú ovplyvňované vyplácaním dividend a úrokov držaných v portfóliu a povahy fondu.

Trhové riziko

Trhová cena a hodnota ETF sa pohybuje v závislosti od hodnoty finančných nástrojov obsiahnutých v portfóliu vybraného fondu. Trhovú cenu však ovplyvňuje aj zameranie fondu podľa sektora, zamerania na pokles ceny (hodnota stúpa ak hodnota finančných nástrojov obsiahnutých v portfóliu klesá a opačne), prípadne zamerania na pákové (leveraged) obchodovanie (hodnota portfólia sa mení v násobkoch v podľa využitej páky).

Riziko likvidity

Na málo likvidných trhoch prípadne pri málo likvidných ETF nemusí byť na trhu dostatočný dopyt aby mohol investor vlastnené ETF predat'.

Opcia

Dáva majiteľovi právo kúpiť resp. predat' dohodnutý počet podkladového aktíva vo vopred dohodnutom čase za vopred dohodnutú cenu (realizačná, strike cena). Za toto právo zaplatí kupujúci (vlastník práva) predávajúcemu (vystaviteľ, vypisovateľ) opčnú prémii. V prípade ak ide o právo na nákup je potrebné rozlíšiť kúpnu (call) a predajnú (put) opciu. Opčné kontrakty sa členia podľa typu realizácie na americký, európsky a rôzne exotické opcie obchodované prevažne na OTC trhoch. Pri americkom type opcie môže vlastník požiadať vystaviteľa o dodávku dohodnutého podkladového aktíva (spravidla 100 ks akcií) za dohodnutú cenu kedykoľvek počas doby jej platnosti (do dátumu expirácie). Opcie európskeho typu je možné realizovať len v deň jej expirácie. Tento typ sa využíva pri opciách kde podkladovým aktívom je trhoví index, úroková miera, menový pár, futures a pod.

Trhové riziko

Cena opcií (opčná prémia) je mimoriadne volatilná pretože na ňu vplýva mnoho faktorov hlavne cena podkladového aktíva a doba do expirácie. Cena podkladového aktíva určuje či je vhodné požiadať o realizáciu opcie a tým upravuje aj jej cenu. Doba do expirácie ovplyvňuje cenu opcie dĺžkou doby, po ktorú je možné požiadať o realizáciu opcie, dodávku podkladového aktíva.

Kreditné riziko

Za vypísanie (predaj) opcie obdrží vystaviteľ opčnú prémii. Vlastník však môže požiadať o realizáciu opcie, dodávku podkladového aktíva za dohodnutú cenu. V tomto prípade musí vystaviteľ zaobstarat' podkladové aktívum na trhu, ak ho nevládni, a predat' ho vlastníkovi opcie ale od vlastníka opcie kúpiť za dohodnutú cenu. Trhová cena môže byť rozdielna ako obstarávacia a to môže spôsobiť stratu. U vlastníka je toto riziko spojené s tým, že vystaviteľ opcie nebude schopný dodať podkladové aktívum. Pri burzových opciách riziko nedodania podkladového aktíva eliminuje burza ako tvorca trhu. Prípadne trhová cena podkladového aktíva bude nevyhovujúca pre realizáciu opcie a vlastník príde o právo na jej realizáciu za čo zaplatil opčnú prémii, ktorá sa mu nevráti.

Pákový efekt a s ním spojené riziko

Štandardizované množstvo podkladového aktíva spôsobuje multiplikovanie zisku resp. straty keďže sa zmena trhovej ceny znásobuje o počet podkladového aktíva na ktorý znie kontrakt.

Warrant

Dáva majiteľovi právo kúpiť dohodnutý počet akcií alebo dlhopisov vo vopred dohodnutom čase za vopred dohodnutú cenu (realizačná, strike cena) od emitenta. Warranty najčastejšie získa vlastník akcií spoločnosti ako vernostnú odmenu, resp. ako formu dividendy. Tieto nástroje sa neskôr môžu na sekundárnom trhu voľne obchodovať. Nadobudnúť je ich možné aj na trhu.

Trhové riziko

Cena warrantov je taktiež volatilná a závislá ako cena opcií od hodnoty podkladového aktíva a doby do expirácie. Cena podkladového aktíva určuje či je vhodné požiadať o realizáciu warrantu a tým upravuje aj jeho cenu.

Kreditné riziko

Vlastník warrantu môže požiadať o jeho plnenie, dodávku podkladového aktíva za dohodnutú cenu. V tomto prípade musí spoločnosť predať vlastníčkovi svoje akcie za dohodnutú cenu. U vlastníka warrantu je toto riziko spojené s tým, že emitent nebude schopný dodať svoje akcie, prípadne trhovú cenu podkladového aktíva bude nevyhovujúca pre realizáciu a vlastník pri expirácií príde o právo na jeho realizáciu, ktoré obdržal ako dividendu či nakúpil na trhu.

Obligácia (Dlhopis) a Štátna pokladničná poukážka

Cenný papier, ktorý zaväzuje dlžníka (emitenta) zaplatiť veriteľovi (kupujúcemu, vlastníčkovi) dlžnú sumu a úroky. Obligácie možno členiť podľa doby splatnosti na krátkodobé (splatnosť do 1 roka), strednodobé (1-4 roky), dlhodobé (5 a viac rokov). Na trhu je mnoho subjektov, ktorí majú záujem o úvery tohto typu. Preto sa dlhopisy rozdeľujú aj podľa typu emitenta na štátne (vydávané štátom), komunálne (vydávané územnými celkami) a korporátne (vydávané súkromnými spoločnosťami).

Kreditné riziko

Investor znáša riziko, že emitent obligácie stratí svoju kredibilitu a nebude schopný splatiť svoje záväzky vo forme dividend a výpläte dlžnej sumy. Ohodnotenie výšky tohto rizika zverejňujú ratingové agentúry. Každá agentúra má svoje označovania, napríklad od AAA (nízke riziko) až do D (vysoké riziko).

Trhové riziko

Riziko spojené so zmenou trhovej ceny obligácie. Na trhovú cenu obligácií významne vplyvajú úrokové sadzby, inflácia, investičné očakávania analytikov a pod.

Úrokové riziko

Znehodnotenie trhovej hodnoty dlhopisu môže mať za následok aj zmeny úrokových sadzieb na finančných trhoch a úrokov stanovených subjektmi, ktoré riadia menovú politiku krajiny. Zmeny úrokových sadzieb majú na cenu dlhopisov inverzný vplyv. Teda zvýšenie úrokových sadzieb znižuje hodnotu dlhopisov a opačne.

Riziko inflácie

Inflácia, ako znehodnotenie finančných prostriedkov ovplyvňuje aj hodnotu dlhopisov rovnakým spôsobom ako zmena úrokových sadzieb. Teda rast inflácie znižuje hodnotu dlhopisov, pretože sa znižuje budúca hodnota v čase maturity. Inflácia znižuje aj reálny úrokový výnos dlhopisu.

FOREX (menové páry)

Meny a menové páry sa obchodujú na mimoburzovom trhu na ktorý vstupujú banky a iné finančné inštitúcie. Obchodovanie mien prebieha v menových pároch v ktorom je vždy jedna mena primárna a druhá referenčná, ktorá vyjadruje cenu primárnej meny v referenčnej. Tým že na tento trh vstupuje mnoho subjektov a je likvidita na tomto type trhu vysoká.

Trhové riziko

Meny resp. menové páry sa využívajú nielen ako investičný nástroj ale aj na uhrádzanie záväzkov na tento trh vstupuje mnoho investorov, ktorí majú rôzne požiadavky je tento trh mimoriadne náchylný na negatívne správy, politiku a ekonomické výsledky národných hospodárstiev. Čo má za následok vysokú volatilitu trhových kurzov jednotlivých menových párov.

Riziko likvidity

Menové páry pozostávajúce z mien hodnotných mien majú vysokú likviditu, ale v prípade menových párov s menej hodnotnými menami je likvidita výrazne nižšia a realizácia takýchto obchodov môže byť obmedzená.

Kreditné riziko

Pri obchodovaní menových párov hrozí, že protistrana nebude schopná dodať objem v príslušnej mene. Toto riziko je minimalizované nástrojmi, ktoré využívajú brokeri aby svojich klientom neobmedzovali.

Riziko krajiny

Ekonomické výsledky a politické rozhodnutia v štáte ovplyvňujú aj dopyt po mene a teda aj kurz menového páru. Nepriaznivé politické rozhodnutia často znižujú hodnotu meny, pretože investori strácajú záujem o investície v príslušnej mene.

Úrokové riziko

Stanovenie úrokových sadzieb centrálnych bánk a trhových úrokových mier výrazne ovplyvňuje aj cenu dotyčného menového páru. Ak sa úroková sadzba zvýši zvyšuje sa aj dopyt po mene a tým aj jej cena rastie.

Futures

Futures sú záväznou dohodou o kúpe a predaji štandardizovaného množstva a kvality podkladového aktíva medzi kupujúcim a predávajúcim v dohodnutom termíne za cenu dohodnutú v čase uzatvorenia dohody. Tento typ kontraktu nie je odvolateľný. Podkladovým aktívom môžu byť cenné papiere, meny, komodity, úrokové miery a pod. Účastníci kontraktu musia zložiť kolaterál, t.j. časť hodnoty kontraktu pre zabezpečenie plnenia zmluvných podmienok, stanovený burzou alebo brokerom. Tento kolaterál sa znižuje resp. zvyšuje podľa zmeny trhovej ceny. Futures kontrakty môžu byť plnené finančným vysporiadaním, bez fyzickej dodávky kedy si zmluvné strany vysporiadajú svoje záväzky len finančne, alebo s fyzickou dodávkou, v závislosti od štandardizovaných podmienok burzy pre jednotlivé kontrakty. Pri fyzickej dodávke sa predávajúci

zaväzuje dodať kupujúcemu a kupujúci sa zaväzuje prijať fyzickú dodávku štandardizovaného podkladového aktíva.

Trhové riziko

Trhová cena futures kontraktov je mimoriadne volatilná pretože na ňu vplýva mnoho faktorov hlavne cena podkladového aktíva a doba do expirácie.

Kreditné riziko

Pri záväznej dohode kupujúceho a predávajúceho môže prísť k insolventnosti zmluvných strán a neschopnosti plniť svoj záväzok. Toto riziko minimalizuje na to určená klíringová spoločnosť alebo broker, ktorí eliminujú neschopnosť zmluvných strán plniť podmienky dohody.

Riziko krajiny

Vzhľadom na to, že niektoré krajiny sú významným producentom komodít, môže situácia na komoditnom trhu výrazne ceny futures, ktorých podkladovými aktívami sú dané komodity. Ceny komodít sú tiež závislé od počasia, živelných udalostí, politického vývoja a pod.

Úrokové riziko

Stanovenie úrokových sadzieb centrálnych bánk a trhových úrokových mier ovplyvňujú trhovú cenu futures na úrokové miery, dlhopisy a menové páry a iné podobné finančné nástroje.

Pákový efekt a s ním spojené riziko

Štandardizované množstvo podkladového aktíva spôsobuje multiplikovanie zisku resp. straty keďže sa zmena trhovej ceny znásobuje o počet podkladového aktíva na ktorý znie kontrakt. Z objemu kontraktu je potrebné zložiť kolaterál určený burzou resp. brokerom z ktorého sú vysporiadané kontrakty v čase expirácie. Kupujúci resp. predávajúci môže pri tomto vysporiadaní stratiť celú hodnotu kolaterálu v závislosti od ceny podkladového aktíva v čase expirácie.

Contract for Difference (CFD)

Finančný derivát, dohoda medzi dvoma stranami (obyčajne medzi investorom a brokerom) o uzatvorení kontraktu, kde nedochádza k fyzickej dodávke podkladového aktíva (akcia, dlhopis, komodity, úroková miera alebo menový pár), ale vysporiadava sa rozdiel medzi hodnotou, za akú investor kontrakt kúpil a hodnotou, za koľko kontrakt predal. Pre otvorenie CFD pozície stačí kupujúcemu ale aj predávajúcemu vlastniť časť objemu obchodu, ktorý za zablokovaný trh, brokerom alebo clearingovou organizáciou, ktorý slúži na zabezpečenie plnenia dohody.

Riziká

Vzhľadom na podkladový nástroj sú s CFD spojené riziká uvedené vyššie.

Pákový efekt a s ním spojené riziko

Z objemu kontraktu je potrebné zložiť kolaterál určený burzou resp. brokerom z ktorého sú vysporiadané kontrakty pri uzatvorení. Kupujúci resp. predávajúci môže pri tomto vysporiadaní stratiť celú hodnotu kolaterálu v závislosti od ceny podkladového nástroja.